

Reaktionen i Fremtiden. Først da sagde jeg for mit Bedkommende: Nu gaar det til Rigsdagen; og ere vi da ved Opløsning ikke blevne Flertal, tage vi det, som Lovlig paa den Maade er blevet til gjennem forskjellige Oplosninger, og jeg tillod mig den Gang at udtale, at ligesom jeg haabede, at det skulde kunne bruges, lige saa forvisset var jeg om, at naar Folkethinget voxede sig op til et stort, demokratisk, patriotisk Thing, saa vilde den Tid komme, at vi kunne naae Forbedringer i Forfatningen, hvis den viste sig ikke at kunne virke med Held. Jeg indrømmer, at Alle vi, der den Gang stode saaledes, mente, at det maasse var lige saa sundt for det politiske Liv her i Landet, at vi fik Godeierne ind i det politiske Liv, saa at de kom til at bære et virkelig positivt Ansvar for deres Politik, at det kunde have en vis Betydning for hele vort Samfund, frem for om de, ligesom ofte under Frederik VII., stode udenfor og øvede en ansvarsløs Politik mod Rigsdag og Demokrati. Efter at Landet var blevet saaledes ødelagt, sønderlemmet ved Vold og Uret og angrebet ind ad til af den forenede Reaktion paa Forfatningsomraadet, forudsatte jeg, at det var i højeste Grad ønskeligt, at alle Kræfter, der vilde være med, kom med til at bygge vort Fædreland op, at det, da vort Land var blevet saa lille, den mindste Stat i Europa, saa truet i sin Tilværelse, i alt Fald var værd at forsøge, om de forskjellige Kræfter ikke kunne mødes nu med alvorlig Villie paa Forfatningens Grund og gjøre deres Bedste for deres Land og Folk. Jeg tillod mig at forudsætte, at som man i andre Lande jævnlig ser, at af de mest fremragende Spidser i Samfundet kunne Somme have mere konservative, reaktionære, andre mere fremadstridende Anskuelser, saaledes troede jeg ogsaa, at det vilde blive Tilfældet her, at de Mænd, man gav privilegeret Blads, ikke absolut vilde være bundne i deres Anskuelse til Aristokratiet. Og var denne Forudsetning rigtig, mente jeg den Gang, at det kunde have Betydning for Landet, Betydning for vor Udvikling, lige som det kunde have Betydning i det praktisk borgerlige Liv, om de fremskredne Elementer, som havde bedst Raad og Evne, vare med i det offentlige Liv. Jeg tager imidlertid strax imod den Indvending, som ogsaa var min principale den Gang, at disse Mænd jo ogsaa kunde være komne med efter Sunnloven, og at der derfor i denne Betragtning ikke laa nogen Grund til ikke at faae Sunngrundloven indført i sit fulde Omraade. Men da dette var nopnaaeligt medens igjennem Oplosninger en anden Landsthingsammensætning var billiget, fremkommer den nævnte Betragtning om Godeieres forven-

tede Stilling som en Begrundelse af, at man ved sit Ja til denne Forfatning forbandt Haabet om, at den kunde bruges til Held for Landet. Grundens maa det imidlertid, at dette Ja tillige hvilede paa de 100 Forskringer, enslydende fremsatte fra alle Sider, og bekræftede ved selve Forfatningens Indhold, at der ikke var rørt ved Folkethingets Magtstilling, særlig dens Hovedindsigelse paa Finantsloven. Derfor er det Udtryk berettiget som jeg brugte forleden Dag: Vi ere stufede i enhver Forventning om Aristokratiets politiske Deltagelse her i Landet. Og naar man derfor nu kommer og siger: Ja, men nu ere I i Krig, og I kunne ikke komme ud af den, uden I gve efter, se at finde Ser i det osv., saa siger jeg: Skal det gaa til paa den Maade, have I læst Historien — 1849, 1855, 1863, 1866 — paa den Maade, at Aristokratiet behøver blot her at stille sig op imod Loven, bruge den brutale Magt, saa skulle vi, uagtet vi have Magten, baade fysisk, retlig og moralsk lad os jage til alle Sider og tage Nederlag paa Nederlag? Ville I det, saa siger jeg: Saa kunne vi lige saa godt underskrive det danske Folks Dødsdom jo før, jo heller. Er Folket gjennem Erfaringen, gjennem den hidtidige historiske Erfaring ikke blevet klogt af Stade? Har det ikke lært, hvor betrængt vort lille Land staar, og hvor afgjørende vigtigt det er, at vi i den Kamp for vor Tilværelse og Udviklingen af alle vore Forhold faae alle gode Kræfter med i Frihed til at virke for Landet? Have de ikke lært det endnu, saa underskriv Danmarks Dødsdom. Den ærede Forslagsstiller yttrede — Folkethingstidenden for indeværende Samling Sp. 483 — at jeg havde brugt det Udtryk: „Krig paa Kniven.“ Det var i det ærede Medlems Foredrag forleden Dag under Ministeriets Grundlovsforslags Behandling. Det ærede Medlem har hørt feil, det er et Udtryk, jeg ikke bruger; er det nogenstunde brugt, er det brugt refererende om andre. Dette „Krig paa Kniven“ er et tvæegget Sværd. Jeg har just ikke den Forestilling, at det er gjennem Krig paa Kniven, vi skulle seire, det holde vi vor Sag for god til. Jeg har, som jeg yttrede forleden, manet lige til det Modsatte, manet til Taalmodighed og Udholdenhedens Kraft og Villiestyrke. Det er det stærkeste Vaaben. Sammenholdets, Taalmodets og Udholdenhedens Mand styrker vor Villie og fører vor Kraft. Vi vedblive at staa paa Lovens Grund, fortsættende alle lovlige Midler, som vi ikke nær endnu have benyttet.

Jeg har med denne Opfattelse tilladt mig at udtale, lad mig kalde det en Advarsel. Hvor strappe de strenge Herrer end træde op, som nu have Magten i Danmark, er jeg